Tilannetietoisuuden kehittäminen kliinisessä hoitotyössä

25.3.2021

Kliinisen hoitotyön opetuksen kehittämistä on viime vuosina tapahtunut erityisesti teknologisten innovaatioiden ja erilaisten simulaatio-opetusmenetelmien saralla. Simulaatio-opetuksessa voidaan hyödyntää myös virtuaalista ja lisättyä todellisuutta. Aikaisemman tutkimuksen mukaan uudet virtuaaliset menetelmät saattavat tehostaa hoitotyön opiskelijoiden oppimista (Farina & Bryant 2020). Hoitotyön opettajien on kuitenkin pohdittava perusteellisesti, millaisissa asioissa uudet teknologiaa hyödyntävät menetelmät tuovat tarvittavaa lisäarvoa ja hyötyä opetukseen. (Aebersold & Dawne-Marie 2020.) Teknologiaa kehitettäessä ei tule unohtaa, että hoitotyön ydin on asiakkaan inhimillinen kohtaaminen. Kaiken kehittämisen keskiössä tulee aina olla asiakas ja hänen elämäntilanteensa.

Tilannetietoisuus tärkeänä taitona

Tilannetietoisuuden kehittäminen on tärkeää asiakaspalvelutehtävissä. Tilannetietoisuutta tarvitaan eri ikäisten asiakkaiden kanssa kliinisessä hoitotyössä toimittaessa. Erityisesti tilannetietoisuutta tarvitaan ennakoivassa tilanteen arvioinnissa, että osataan toimia turvallisesti ja sujuvasti akuuteissa, nopeaa ja tehokasta päätöksentekoa edellyttävissä tilanteissa. Tilannetietoisuuden puuttuminen voi johtaa turvallisuuden vaarantumiseen sekä inhimillisiin virheisiin. Kliinisessä hoitotyössä tarvitaan tilannetietoisuustaitoa moniammatillisen työskentelyn optimaalisen sujumisen mahdollistavana tekijänä. Tilannetietoisuutta voidaan tarkastella tällöin emotionaalisten, kognitiivisten ja sosiaalisten kompetenssien kautta. (Salminen-Tuomaala 2020.)

Tilannetietoisuus on olennainen elementti myös tilanteissa, joissa tarvitaan vahvaa tunneälyosaamista asiakkaiden kärsiessä esimerkiksi vakavasta masennuksesta tai ahdistuneisuudesta tai heidän yritettyään itsemurhaa. Myös palliatiivisessa hoitotyössä ja saattohoidossa työskentely edellyttää hienotunteista ja tilannetietoista toimintaa. Tilannetietoisuuteen liittyvät olennaisena osana empatia- ja tunneälytaidot, jotka mahdollistavat asiakkaan tilanteeseen eläytymisen ja hänen emotionaalisen ja psykososiaalisen tukemisensa.

Virtuaalitodellisuuden mahdollisuudet tilannetietoisuuden lisäämisessä

Virtuaalitodellisuuden avulla on mahdollista lisätä simulaatio-opetustilanteiden autenttisuutta. VR-lasien avulla voidaan toimia erilaisissa virtuaalisissa hoitoympäristöissä. Niiden avulla voidaan tavoittaa myös erilaisista oireista tai aistivajeista kärsivän asiakkaan todellisuutta. Tilannetietoisuutta sekä tiimiälytaitoja kehittävissä simulaatioissa, joissa hyödynnetään virtuaalitodellisuutta, voidaan edistää tilanteiden kokonaisvaltaisempaa hahmottamista. Virtuaalitodellisuutta hyödyntävät simulaatioskenaariot voivat auttaa kehittämään

haasteellisten tilanteiden havainnoimisessa tarvittavaa kontekstin ja tilannekokonaisuuden vaikutusta hoidettavan asiakkaan tilanteeseen.

Anbro ym. (2020) ovat kartoittaneet laajasti virtuaalitodellisuuden hyödyntämisen mahdollisuuksia osana simulaatio-opetusta sellaisilla aloilla, joilla kohdataan erilaisia riskitekijöitä. Heidän tutkimuksensa on tuottanut alustavaa tutkimustietoa siitä, että virtuaalitodellisuuden menetelmiä hyödyntämällä on mahdollista arvioida myös kommunikaatiotaitojen ja tilannetietoisuuden kehittymistä hoitotyön opetuksessa. Tämä edellyttää sitä, että virtuaalisimulaatioihin osallistujat ovat vuorovaikutuksessa keskenään sekä virtuaaliasiakkaan kanssa samanaikaisesti. Lisäksi tarvitaan virtuaalisimulaatiotilanteiden varioimista ja niiden toistamista useita kertoja.

Virtuaalioppimateriaalin pilotointia SeAMKissa

Seinäjoen ammattikorkeakoulun hoitotyön opettajat ovat saaneet mahdollisuuden pilotoida Duodecimin uutta virtuaalista oppimateriaalia VR-laseja hyödyntäen. Mielekkäistä opetuskokonaisuuksista koostuva virtuaalinen materiaali on koettu full scale -simulaatioihin ja todellisiin hoitotyön tilanteisiin optimaalisesti valmentavaksi. Materiaalin uskotaan tehostavan erityisesti kliinisen hoitotyön tilanteissa tarvittavien taitojen oppimista sekä tilannetietoisuutta.

Mari Salminen-Tuomaala
TtT, Vastuuyliopettaja, Kliininen hoitotyö
SeAMK Sosiaali- ja terveysala

Lähteet:

Aebersold, M. & Dawne-Marie, D. 2020. Virtual and Augmented Realities in Nursing Education: State of the Science. [Verkkolehtiartikkeli]. Annual review of nursing research 39 (1), 225-242. [Viitattu 25.2.2021]. https://doi.org/10.1891/0739-6686.39.225

Anbro, S., Szarko, A., Ramona, H., Maraccini, A., Crosswell, L., Harris, F., Rebaleati, M. & Starmer, L. 2020. Using Virtual Simulations to Assess Situational Awareness and Communication in Medical and Nursing Education: A Technical Feasibility Study. Journal of Organizational Behaviour Management 40 (21). https://www.researchgate.net/publication/340389638_Using_Virtual_Simulations_to_Assess_Situational_Awareness_and_Communication_in_Medical_and_Nursing_Education_A_Technical_Feasibility_Study

Farina, C. L. & Bryant, K. 2020. Simulation-Based Operations. [Verkkolehtiartikkeli]. Annual Review of Nursing Research 39 (1), 181-200. https://doi-org.libts.app-staging.seamk.hion.dev/10.1891/0739-6686.39.181

Salminen-Tuomaala M. 2020. Developing emotional intelligence and situational awareness through simulation coaching. Clinical Nursing Studies 8(2), 13-20. https://doi.org/10.5430/cns.v8n2p1